

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 156g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi de la
articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală

CHIȘINĂU

12 decembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 2 septembrie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 12 decembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „procurorul constată” de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de către dna avocat Elena Leanca, în dosarul nr. 1-514/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dna Svetlana Garștea-Bria, judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală (conexată) de învinuire a dlui Eduard Rudenco pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 264¹ alin. (1) [*Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*], 326 alin. (1) și (3) lit. a) [*Traficul de influență*], 42 alin. (3) [*Participație sub formă de organizator*], 281 [*Comunicarea mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism*] din Codul penal.

4. În cadrul ședinței de judecată, dna Elena Leanca, apărător al dlui Eduard Rudenco, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a textului „procurorul constată” de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală.

5. Prin încheierea din 22 august 2019, instanța de judecată a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 290

Verificarea de către procuror a cauzei primite

„(1) Procurorul, în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de urmărire penală, verifică materialele dosarului și acțiunile procesuale efectuate, pronunțându-se asupra acestora. Dacă **procurorul constată** probe obținute contrar prevederilor prezentului cod și cu încălcarea drepturilor bănuیتului, învinuitului, prin ordonanță motivată, exclude aceste probe din materialele dosarului. Probele excluse din dosar se păstrează în condițiile articolului 211 alin. (2)

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că textul „procurorul constată” de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală permite procurorului să termine urmărirea penală și să trimită cauza penală în judecată chiar dacă partea apărării a solicitat „sistarea acțiunilor de urmărire penală” în legătură cu faptul că a formulat o contestație în privința unei probe (*i.e.* procesul-verbal privind examinarea medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei) și nu a primit decizia autorității care o examinează.

9. Potrivit autorului excepției, textul de lege contestat contravine articolelor 20, 21 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală al Republicii Moldova, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dna avocat Elena Leanca, în dosarul nr. 1-514/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „procurorul constată” de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală.

14. Curtea reține că garanția principiului echității juridice și a dreptului la un proces echitabil impune un control al legalității probelor, precum și interdicția utilizării acelor probe care au fost obținute prin rele tratamente sau prin încălcarea dreptului la tăcere. În plus, aceasta presupune ca acuzatului să i se ofere posibilitatea de a contesta probele pe care le consideră ilegale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 47 din 22 mai 2018, § 49).

15. În acest sens, Curtea relevă că prevederile articolului 290 alin. (1) din Codul de procedură penală, care conțin sintagma contestată, reglementează o atribuție a procurorului care, prin ordonanță motivată, exclude din materialele dosarului probe constatate ca fiind obținute contrar prevederilor codului și cu încălcarea drepturilor bănuیتului sau învinuitului. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că urmează a fi excluse din dosarul cauzei penale, cu înlăturarea fizică din conținutul său, probele inadmisibile care au fost catalogate astfel la faza urmăririi penale (a se vedea DCC nr. 47 din 22 mai 2018, § 52).

16. Curtea notează că această concluzie rezultă în mod cert și din prevederile articolului 94 alin.(1) din Codul de procedură penală, care stabilesc că în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele obținute în mod ilegal (a se vedea DCC nr. 47 din 22 mai 2018, § 54).

17. Totodată, Curtea menționează că după terminarea urmăririi penale învinuitul are dreptul să ia cunoștință de toate materialele cauzei și să înainteze cereri de completare a urmăririi penale [a se vedea articolul 66 alin. (2) pct. 22 din Cod]. Cererile date sunt examinate de către procuror în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, iar respingerea de către procuror a cererii sau a demersului respectiv nu privează persoana care le-a înaintat de dreptul de a le înainta ulterior în instanța judecătorească [a se vedea articolul 295 alin. (4) din Cod].

18. În prezenta cauză, Curtea observă că partea apărării a formulat o contestație în privința unei probe (*i.e.* procesul-verbal privind examinarea medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei) care a fost administrată de către organul de urmărire penală și inclusă în materialele cauzei. Pentru că încă nu a primit un răspuns la contestația depusă, partea apărării a solicitat suspendarea urmăririi penale. Totuși, procurorul a decis trimiterea cauzei penale în judecată pentru examinare. Din circumstanțele cauzei, așa cum sunt descrise în sesizare, nu rezultă că procurorul a constatat probe obținute contrar prevederilor Codului de procedură penală sau cu încălcarea drepturilor bănuیتului, învinuitului și că prin ordonanță motivată a exclus aceste probe din materialele dosarului.

19. Astfel, Curtea reține că autorul excepției, deși a invocat incidența articolelor 20, 21 și 54 din Constituție, **în esență, contestă faptul că procurorul nu a așteptat decizia autorității care soluționează contestația depusă de către partea apărării, și nu se referă la neconstituționalitatea textului de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală.** De altfel, articolul 290 din Cod reglementează verificarea de către procuror a materialelor dosarului și acțiunilor procesuale efectuate în cadrul cauzei primite și nu se referă nemijlocit la examinarea cererilor sau demersurilor.

20. Mai mult, Codul de procedură penală nu conține prevederi care i-ar permite procurorului să ignore cererile depuse de către partea apărării și să trimită cauza penală în judecată. Dimpotrivă, legea obligă organul de urmărire penală să examineze cererile și demersurile participanților la proces și ale altor persoane interesate [a se vedea articolul 278 din Cod].

21. Deoarece autorul excepției mai curând invocă deficiențe de aplicabilitate a dispoziției legale care conține sintagma contestată decât aspecte de neconstituționalitate, Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale la situații concrete excede sferei controlului de constituționalitate și reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea DCC nr.135 din 15 noiembrie 2018, § 23; DCC nr. 48 din 5 aprilie 2019, § 15; DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr. 131 din 5 decembrie 2019, § 32).

22. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „procurorul constată” de la articolul 290 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de către dna avocat Elena Leanca, în dosarul nr. 1-514/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

*Chișinău, 12 decembrie 2019
DCC nr. 140
Dosarul nr. 156g/2019*